

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Ельбрехт О. М. Підготовка менеджерів зовнішньоекономічної діяльності: теорія і практика	71
Баєв В. В. Медицинний туризм в Україні: перспективи розвитку.....	74
Баєва О. В., Мазнева М. В. Система медичного страхування туристів	78
Бахов І. С. Концепція ліберального мультикультуралізму: “за” і “проти” у вирішенні питання полікультурної освіти	86
Бірдус Л. В. Тенденції розвитку сільського зеленого туризму в Україні в умовах європейської інтеграції.....	91
Бойко С. С. Поняття корупції та корупційних дій	97
Білоус А. О. Історичні тенденції розвитку оздоровчо-рекреативного туризму в Україні	100
Головченко В. В. Сільське самоврядування в Україні	104
Гольцов А. Г. Вплив децентралізації на регіональні процеси і сталий розвиток України.....	108
Гордієнко Л. А. Соціальні фінанси як галузь фінансової науки.....	111
Дембовська Л. М., Козіна Я. М. Конотативний аспект композитної номінації в художньому дискурсі.....	113
Дікарев О. І. Політогемність енергетичної безпеки	117
Дудник В. М. Діяльність громадської організації “новий Маріуполь” як складова волонтерського руху в Україні.....	121
Дуднік А. С. Динамічний алгоритм управління перерозподілом мережевого трафіку в безпроводових інформаційних системах.....	126
Дуднік О. О., Дуднік А. С. Особливості ціннісних орієнтацій випускників шкіл-інтернатів у контексті професійного самовизначення	130
Дяченко М. П., Людвиченко В. О. Про технологію проектування, реалізації та тестування програмних систем.....	133
Єрескова Т. В., Мазурик О. В. Управління інноваційною активністю молоді як складовою її інноваційного потенціалу	136
Згалат-Лозинська Л. О. Кадрові проблеми впровадження інноваційних технологій в Україні.....	141
Карбовська Л. О. Вища освіта — фактор конкурентоспроможності країн на світовому ринку	145

Л. М. ДЕМБОВСЬКА

канд. філол. н., ІМВЛ МАУП

Я. М. КОЗИНА

вчитель-методист СШ № 159 м. Київ

КОНОТАТИВНИЙ АСПЕКТ КОМПОЗИТНОЇ НОМІНАЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Будь-який текст виступає в процесі комунікації як єдність змістово-сміслового (семантичного) і прагматичного начал, це сукупність мотивів, цілей, завдань, що реалізуються за допомогою різних мовних засобів. В усіх видах мовленнєвої комунікації текст є одночасно і продуктом, і засобом комунікації. Важливою умовою реалізації прагматичної функції тексту (особливо художнього) є його експресивність.

Необхідність впливу на адресата при позначенні позамовних сутностей може бути здійснена кількома способами, проте найекономнішим з них є суцільне в одному слові і номінативних, і прагматичних функцій, а умовою комунікативно-прагматичного успіху є апеляція до емоційного сприйняття повідомлення, що зазвичай може бути досягнуто за допомогою образності, яка створюється різноманітними фігурами мовлення, оскільки образ пробуджує емоційне переживання навколишнього світу [9, с. 14].

Конотація — це семантична сутність, що узуально чи okazіонально входить до семантики мовних одиниць і виражає емотивно-оцінне й стилістично марковане ставлення суб'єкта мовлення до дійсності при позначенні її у висловлюванні.

Останнім часом значно розширилась сфера дослідження конотацій у сучасній лінгвістичній науці, де виділяються досить чіткі групи конотацій, існування яких зумовлене різними чинниками: ситуативно-психологічними — конотації іронічності, евфемістичності, меліоративності, пейоративності, підсилення; соціально-лінгвістичними — конотації жаргоністичності, розмовності, книжності; власне мовними — конотації новизни, іншомовності, архаїстичності, термінологічності; локальними — конотації діалектності; культурними — конотації ідеологічності та культури [1, с. 3; 7, с. 7].

Серед вибраного корпусу аксіологічно маркованих узуальних складно-структурних субстантивних утворень можна виділити сім груп лексичних конотацій:

1. Конотації іронічності (*globe-trotter* — людина, яка багато подорожує світом; *trencherman* — людина, яка любить поїсти; *catchword* — 1. модне слів-

це, 2. слово чи фраза, використовуване як лозунг; *sandwich-man* — людина-реклама; *marksman* — влучний стрілець):

“...it behoved every **globe-trotter**, for whatever distance, to describe the best of his ability the things that he had seen” (J. K. Jerome).

У цьому прикладі іронія присутня вже в семантиці композитної лексеми, проте при її сполученні зі вставними словами *for whatever distance* (що має на увазі навіть подорож до сусіднього села) усе речення набуває іронічного забарвлення стосовно любителів поговорити ні про що.

“I have often thought that, instead of bull’s eyes, running deer, and that rubbish, the really superior **marksman** would be he who could boast that he had shot the cat” (J. K. Jerome).

У наведеному прикладі іронічні конотації стосовно хвалькуватих стрільців, що поціляють в око бика, в оленя на бігу і *іншу дурницю* підсилюються сполученням з імпліцитною меліоративною оцінкою спритності кота.

У наступному прикладі семантична іронічність структурно складної лексеми підносить усе речення до рівня парадоксу — усі благородні задуми — це лише лозунги політиків (пор. з рос. *Благими намерениями выстелена дорога в ад*):

“...all noble thought is but a politician’s **catchword**” (J. K. Jerome).

2. Конотації меліоративності (*breadwinner* — годувальник; *workmanship* — мистецтво, майстерність, кваліфікація).

3. Конотації пейоративності (*chuckle-head, block-head* — бовдур; *gingerbread* — позбавлений смаку орнамент; *scapegrace* — шалопай; *pigheadedness* — впертість; *scallywag* — нероба, ледащо; *blackmailer* — шантажист):

“I judged they were regretting the **pigheadedness** of runaway horses in general...” (J. K. Jerome).

“This annoyed the Professor still more; he called the second boy a **blockhead**...” (J. K. Jerome).

У наведених прикладах пейоративність є складовою семантики композитних слів з ітеративним компонентом *-head*, хоч і вжитих у різних контекстах і стосуються різних референтів, пейоративність композитів визначається семантикою їх перших компонентів — впертий, бовдур.

4. Конотації підсилення (*tramcar, eyesores, rearguard of the light, boat-loads (met), dog-days*):

“Other disorderly nations may sing the charms of the rugged oak, the spreading chestnut, or the waving elm. To the German all such, with their willful, untidy ways are **eyesores**” (J. K. Jerome).

5. Конотації книжності (*standstill* — зупинка, бездіяльність, застій; *watchman* — вартовий; *life-blood* — джерело життєвої сили; *millstone* — тягар; *cornerstone* — наріжний камінь):

“If nobody ever tried a new thing the world would come to a **standstill**” (J. K. Jerome).

“Sunlight is the **life-blood** of Nature” (J. K. Jerome).

У наведених прикладах структурно складні лексеми є мовними метафорами, які зазвичай вживаються авторами літературних творів для підсилення образності наративних контекстів.

6. Конотації розмовності (*brainwave* — блискача ідея, *shake-down* — тимчасова постіль; *wildlife (sl)* — дикість, нестриманість):

“You must give us a **shake-down** in the billiard-room” (J. K. Jerome).

У цьому прикладі композит з узуальною конотацією розмовності, вжитий у мовленні людини, яка у контексті цілого твору зображена досить інтелегентною та освіченою, підкреслює фізичний та психічний стан героїв, що вночі у незнайомому місці ходять від одного переповненого готелю до іншого у пошуках хоч якого-небудь притулку.

7. Конотації культури та історичності (*poor-rate* — податок на користь бідних; *dinner-bell* — дзвінок до обіду; *steam-launch* — пароплав; *errand-boy* — хлопчик-посильний; *breastplate* — нагрудна частина обладунків; *halberdmen* — воїни з алебардами; *king-maker* — людина, від якої залежать призначення на високі пости в державі).

Культурологічний чинник, обумовлений роллю культурно-національного компоненту, у сфері композитології залишається до теперішнього часу дослідженим аспектом германістики, хоча вже зроблені певні кроки у напрямку дослідження цього феномену [2; 3; 4; 5]. Саме культурна конотація надає культурно-значеннєвого маркування не лише значенням лексичних та фразеологічних одиниць, символам або метафорам, але й змісту всього тексту, в якому вони вживаються.

Спільність певного мінімуму фонових знань є обов'язковою умовою адекватного взаєморозуміння комунікантів. Завдяки певним фоновим знанням історії, літератури, традицій, ціннісних уявлень даного національного менталітету розкриваються значення “енциклопедичних” композитів [6, с. 113 — 114; 8, с. 81].

Слово може включати декілька, а часом і всі види конотацій, тому можна розглядати його як конотативну єдність [1, с. 3]. Прикладами таких лексем можуть бути: *scapegrace* — шалопай, *whippersnapper* — хлопчисько, нікчема, *fuddy-duddy* — буркотун, консерватор — конотації розмовності та пейоративності; *plain-cloth* — шпигун, переодягнений поліцейський — конотації пейоративності та історичності; *cornerstone* — контекстуальна конотація історичності:

“And King John has stepped upon the shore, and we wait in breathless silence till a great shout cleaves the air and the great **cornerstone** in England's temple of liberty has, now we know, been firmly laid” (J. K. Jerome).

Король Джон — король Англії з квітня 1199 р. до його смерті у жовтні 1216 р. Баронський заколот у кінці його правління призвів до підписання Великої Хартії Вольностей (Magna Carta) — документу, що вважається першим кроком до конституції Великої Британії.

Конотація є і мовним, і мовленнєвим феноменом: мова зберігає те, що відбувається в мовленні. Процес прикріплення конотації до матеріального

носія (слова чи афікса) відбувається обернено процесу зростання частотності використання даного слова в мовленні. Проте, конотація, закріпившись у мовленні, або поступово розчиняється в загальному використанні, або перетворюється на нове значення.

Література

---

1. Говердовский В. И. Коннотемная структура слова / В. И. Говердовский. — Х.: Выща школа, 1989. — 95 с.
2. Гончарова Т. В. Лінгвоаксіологічна семантика агентивних одиниць із формантом -er у сучасній англійській мові: дис.... канд. філол. наук: 10.02.04 / Т. В. Гончарова. — К., 2005. — 237 с.
3. Гончарова Т. В. Типологія аксіологічно маркованих агентивних номінативних одиниць з формантом -er: монографія / Т. В. Гончарова. — К.: НПУ імені Н. П. Драгоманова, 2007. — 164 с.
4. Жихарева О. О. Лінгвокультурологічні особливості ознакових слів в англійських текстах Євангелія: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 / Жихарева Олена Олександрівна. — К., 2004. — 19 с.
5. Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. — М.: “Советская энциклопедия”, 1990. — 685 с.
6. Мешков О. Д. Семантические аспекты словосложения английского языка / Мешков О. Д. — М.: Наука, 1986. — 208 с.
7. Омельченко Л. Ф. Лексическая семантика английских композит-антропосем: коннотативный аспект / Омельченко Л. Ф., Максимчук Н. Н., Онищенко И. А. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Лінгвістичні й дидактичні проблеми іншомовної комунікації. — Х.: Константа, 2003. — № 586 — С. 7–10.
8. Омельченко Л. Ф. Культурно-національні конотації англійських композит / Омельченко Л. Ф., Самохіна (Дмитренко) В. О., Соловйова Л. Ф. // Новітня філологія. — Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. Петра Могили. — 2007. — № 6 (26). — С. 74–86.
9. Телия В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В. Н. Телия. — М.: Наука, 1986. — 144 с.